

TOEGANGSPOORT TOT VREEMDETALENONDERWIJS IN EEN AUTHENTIEKE SETTING

Wat is er mooier dan een vreemde taal te kunnen oefenen en interculturele vaardigheden te ontwikkelen in een authentieke setting? In deze good practice maken de leerlingen kennis met het bedrijfsleven in de nabije omgeving van hun school. Dit alles in de Brainportregio: een van Europa's meest prominente en innovatieve hightechcentra, in de regio Eindhoven. Ze communiceren in de doel-taal met Spaanstalige professionals van grote internationale bedrijven zoals ASML. Zowel docenten als leerlingen ervaren een grote leeropbrengst, in taalvaardigheid en in interculturele competentie.

Foto: Erik van Laarhoven | Heerbeeck College in Best

CHANTAL JANSSEN-KORSSSEN

De ontwikkeling van metacognitieve vaardigheden in het middelbaar onderwijs krijgt niet altijd de aandacht die het verdient, terwijl de arbeidsmarkt vraagt om mensen die kunnen samenwerken, probleemoplossend vermogen hebben en beschikken over een onderzoekende en ondernemende houding. Dit artikel laat zien hoe het moderne vreemdetalenonderwijs hieraan kan bijdragen en hoe de leerlingen tegelijkertijd hun communicatieve competenties in een authentieke setting ontwikkelen.

Als docent Spaans op een van de Brainport Scholen, het Heerbeeck College in Best, wilde ik de kennis en vaardigheden uit de lessen Spaans verbinden met het Brainportconcept. Een Brainport School is een school die in het curriculum gericht en structureel werkt aan de ontwikkeling van de 21e-eeuwse vaardigheden en de verbinding met de omgeving (zie <www.brainport.nl>). Hierbij wordt er intensief samengewerkt met bedrijven in de regio Eindhoven, waar veel technologische bedrij-

ven gevestigd zijn, om zo bij jongeren een onderzoekende en ondernemende houding aan te leren. Dit wordt gedaan door middel van inhoudelijke projecten met een levensechte context.

Net als andere taaldocenten in mijn werkomgeving zag ook ik op het eerste gezicht vooral mogelijkheden voor een dergelijke verbinding voor de bètavakken en Engels. Middels een ontwerponderzoek in het kader van de educatievemaesterscriptie voor de opleiding Spaanse taal en cultuur van de Universiteit van Utrecht zocht ik naar antwoord op de vraag hoe Brainportonderwijs geïntegreerd kon worden in vreemdetalenonderwijs.

Deze zoektocht heeft geleid tot een lessenreeks Spaans voor leerlingen van vwo 6, bestaande uit acht lessen met een focus op de communicatieve en interculturele competenties van de leerlingen. Er is gekozen voor taakgestuurd onderwijs (Van den Branden, Bygate & Norris, 2009), omdat de principes daarvan passen bij de doelen van Brainportonderwijs op het Heerbeeck College. Het biedt ruimte aan de individuele behoef-

tes van leerlingen en bovendien vormt het leerproces een belangrijk onderdeel, waardoor de algemene vaardigheden meer kans krijgen om zich te ontwikkelen. Belangrijke doelen van deze lessen zijn 21e-eeuwse vaardigheden, zoals samenwerken, kritisch denkvermogen, communicatie en het ontwikkelen van communicatieve en interculturele vaardigheden en het intercultureel bewustzijn (Byram, Gribkova & Starkey, 2002). Dit alles in een authentieke setting, te weten het bedrijfsleven in de nabije omgeving, waar Spaanstalige medewerkers in een internationale context werken: de Brainportregio.

Oriëntatie

Er is gekozen voor leerlingen uit vwo 6, omdat het taalniveau (B1/B1+) van deze leerlingen toereikend zou moeten zijn voor het voeren van gesprekken met Spaanstalige professionals. Bovendien zullen de vaardigheden die zij in dit project ontwikkelen, hen in de nabije toekomst, bijvoorbeeld tijdens hun vervolgstudie, van pas komen. De lessenreeks is in te delen in drie fasen: de oriënta-

tiefase, de uitvoeringsfase en de evaluatiefase. Centraal in het project is de communicatieve hoofdtak voor de leerlingen (einddoel): een interview houden met een Spaanstalig persoon in de Brainportregio.

In de oriëntatiefase staat het motiveren van de leerlingen centraal, wordt voorkennis geactiveerd en wordt uitgelegd wat de doelen zijn van de hoofdtak en hoe deze kunnen worden gerealiseerd. Uitleg van de eindtermen van het ERK (B1/B1+ gespreksvaardigheid) behoort ook tot deze oriëntatiefase. De leerlingen krijgen een werkboekje met daarin de leerdoelen, de opdrachten, mogelijke bronnen die ze kunnen raadplegen, het in te vullen logboek en het beoordelingsprotocol behorende bij het interview. Er zijn ook zogenaamde subtaken, die als doel hebben het activeren van de taalvaardigheden en het vergroten van de kennis die nodig wordt geacht voor het goed uitvoeren van de hoofdtak. Het is voor een deel aan de leerling zelf om te bepalen welke van deze subtaken hij gaat maken; wat heeft hij nodig voor de hoofdtak? Als het voor de leerlingen duidelijk is

Oriëntatiefase

Les 1 (50 min.)	1. Introductie project (belang voor examen, relevantie van ontwikkeling 21e-eeuwse vaardigheden voor toekomst) en uitdelen reader. 2. Activeren voorkennis (Brainport, stereotypen). 3. Leestekst in combinatie met luisteropdracht met voorbeeld cultuurverschil in professionele omgeving.
Les 2 (50 min.)	Leesvaardigheid: authentieke teksten uit (digitale) kranten over cultuurverschillen, professionele omgeving. Veel nieuwe woordenschat, dus voornamelijk klassikaal.
Les 3 (50 min.)	Digitale vaardigheid: op efficiënte manier betrouwbare informatie zoeken, vinden en beoordelen op internet (met als doel het stimuleren van onderzoekende en kritische houding).
Les 4 (50 min.)	Lesbezoek oud-leerling (deze les kan ook eerder). Vaak zijn mensen die buitenlandervaring hebben opgedaan bereid om ervaringen te delen. Dit kan bijvoorbeeld ook via een Skypeverbinding.

Uitvoeringsfase

Les 5 (50 min.)	Werktijd: (1) schrijven van een e-mail in Spaans aan gesprekspartner interview; (2) voorbereiding eigenlijke interview. Hiervoor is een computer met internetverbinding nodig. De leerling houdt alles bij in logboek, de docent heeft een coachende rol.
Les 6 (150 min.)	Bezoek aan bedrijf (eventueel alternatief is het uitnodigen van enkele Spaanstaligen in de les, maar bezoek aan bedrijf heeft zeker toegevoegde waarde). Interviews houden (opnames maken indien mogelijk). Benodigde tijd hangt van veel factoren af (aantal leerlingen, aantal interviews, afstand naar bedrijf et cetera).

Evaluatiefase

Les 7 (150 min.)	Schrijven van een Spaanstalige bijdrage aan een blog. Dit kan ook thuis worden gedaan. Indien leerling beschikt over opnames van het interview kan hij deze terugkijken.
------------------	--

Lesopbouw

waarom het verwerven van kennis en vaardigheden belangrijk is, vergroot dit de motivatie om te leren.

De leerling wordt ook gestimuleerd om zich bewust te worden van cultuurverschillen. Zeer waardevol was hierbij een gastles van een oud-leerling van de school. Zij had zeer recent gewerkt in Spanje en deelde haar ervaringen met de leerlingen: In hoeverre spelen culturele verschillen een rol op de werkvloer bij een internationale organisatie? Hoe zit het met stereotypen? Ook werd uitgebreid stilgestaan bij verschillen in omgangsnormen: Hoe stel je jezelf straks voor? Tutoyeer je of gebruik je de beleefdheidsvorm?

Er is ook aandacht voor de digitale vaardigheid van de leerling: hoe zoek en beoordeel je relevante informatie, gevonden op internet? De leesvaardigheid wordt geoefend middels het lezen van relevante authentieke teksten uit kranten en artikelen gerelateerd aan een professionele omgeving om zo de benodigde woordenschat uit te breiden.

Uitvoering

De communicatieve hoofdtaak staat centraal in het hele project: het afnemen van een interview bij een Spaanstalige werknemer in de Brainportregio over zijn of haar internationale (professionele) ervaring, gericht op cultuurverschillen. In dit geval is door de docent zelf, na een zoektocht op internet, contact gelegd met Spaanstaligen bij ASML, een grote multinational in de Brainportregio. Het contact met potentiële bedrijven dient uiteraard ruim van tevoren te worden gelegd en het vergt de nodige inspanning. Het interview is een individuele opdracht en de leerlingen moeten zelf vragen bedenken en uitwerken.

Tot dusverre zijn de communicatieve hoofdtaak (het interview) en de taak uit evaluatiefase (een blog schrijven) middels een pilot uitgevoerd met drie leerlingen, voornamelijk omdat het hier ging om een vrijwillige deelname en omdat het binnen een kort tijdsbestek

gerealiseerd moest worden. Deze leerlingen werden gekoppeld aan een Spaanstalige professional. Ze hebben een e-mail geschreven om te bedanken voor de bereidheid om mee te werken, om zichzelf kort voor te stellen en de afspraak te bevestigen. Doordat deze e-mail daadwerkelijk wordt verstuurd, is de motivatie om de opdracht zo goed mogelijk uit te voeren zeer groot. Er waren bij dit project professionals betrokken uit zowel Spanje als Zuid-Amerika. De leerlingen hadden zo de mogelijkheid om zich te verdiepen in de cultuur van de gesprekspartner.

De persoonlijke interviews vonden plaats op de werkvloer van het bedrijf. Dit had zeker een toegevoegde waarde; de leerlingen vonden het bezoek aan het bedrijf erg interessant. De interviews, bijgewoond door de docent Spaans, werden met toestemming van de geïnterviewde professionals vastgelegd op video.

Reflectie

De taak in de evaluatiefase was het schrijven van een blog in groepjes. Leerlingen moeten daarbij in elk geval in het Spaans verslag doen over het afgenomen interview en iets toevoegen over de cultuurverschillen. Omdat het een blog betreft, oefenen de leerlingen tegelijkertijd in het werken met actuele technologische toepassingen (in dit geval <www.blogger.com>) en werken zij samen aan een mooi tastbaar eindproduct. Bovendien wisselen zij ervaringen uit met elkaar.

De evaluatiefase is erg belangrijk voor reflectie op het leerproces. Aan de hand van een logboek houden de leerlingen bij hoe zij de taak hebben aangepakt. Het is goed om aan het einde van het project terug te kijken op het proces: Wat ging er goed en wat niet? Hoe kwam dat? Wat zou je volgende keer anders doen? Reflecteren is ook een van de 21e-eeuwse vaardigheden.

Evaluatie van het ontwerp

Het project sloot goed aan bij het bestaande lesprogramma, waarbij de leerlingen zich moesten gaan voorbereiden op een mondelinge toets: het voeren van een sollicitatiegesprek. Het interview kan de mondelinge toets vervangen, zoals is gebeurd in de pilot. Indien het interview dient als mondelinge toets, dan is het wel wenselijk om de gesprekken op te nemen, zodat de leerling dan het interview kan terugzien en erop kan reflecteren. Bovendien helpt het bij het verwerken van de nieuwe informatie voor de blogbijdrage.

Niet alleen de beheersing van de taal is van belang bij het interview, maar juist ook de socioculturele competentie. Het project biedt de leerlingen een bijzondere

ervaring, namelijk het spreken met een Spaanstalig persoon in een authentieke professionele setting. De reacties van de deelnemende leerlingen waren erg positief: 'Het was echt een leuk en leerzaam project' en 'Het was supergaaf om met een native speaker te kunnen praten'. De 21e-eeuwse vaardigheden lopen als een rode draad door het project heen. Denk hierbij aan de sociale en culturele vaardigheden (bewustzijn cultuurverschillen, stereotypen), samenwerken (hulp vragen, geven, ontvangen) en kritisch denkvermogen (kritisch reflecteren op eigen leerproces, zelf verantwoordelijkheid nemen, werk plannen en omgaan met feedback).

Er heeft zoals gezegd een pilot van de interviews plaatsgevonden met slechts drie leerlingen. Het vervoer naar een bedrijf met een grotere groep vergt uiteraard meer organisatie en tijd. De oriëntatiefase is wel met alle leerlingen van twee klassen vwo 6 uitgevoerd. Het bleken nuttige en interactieve lessen voor de voorbereiding op het mondeling, te weten het voeren van een sollicitatiegesprek. Het format dat er nu ligt, een lessenreeks bestaande uit acht lessen, zorgt ervoor dat bij toekomstige implementaties minder voorbereidingstijd vereist zal zijn. In dit project is men specifiek aan de slag gegaan in de hightech

Brainportregio en met de Spaanse taal en cultuur, maar dit format is met wat aanpassingen ook bruikbaar in andere regio's en voor andere vreemde talen. Tevens is het een geschikt project om te differentiëren naar niveaus en interesses. Uiteraard ben je wel afhankelijk van de beschikbaarheid van (Spaanstalige) medewerkers, maar met veel enthousiasme en doorzettingsvermogen blijkt er veel mogelijk. De Spaanstalige professionals hebben aangegeven in de toekomst zeker weer beschikbaar te zullen zijn, waardoor het mogelijk is om dit project ook in de komende jaren voort te zetten. ■

Dit artikel is gebaseerd op de educatievemaasterscriptie voor de opleiding Spaanse taal en cultuur van de Universiteit van Utrecht, begeleid door prof. dr. Rick de Graaff en dr. Kristi Jauregi (zie <bit.ly/lm-korsen>). Graag wil de auteur de volgende mensen hartelijk danken voor alle medewerking: collega's van de school, medewerkers van Brainport School en van het Heerbeek Transfer Office, de leerlingen die mee hebben gedaan aan de pilot, en natuurlijk de Spaanstalige werknemers van ASML die haar hebben willen helpen.

LITERATUUR

Branden, K. van den, Bygate, M., & Norris, J. (2009). *Task-based language teaching: A reader*. Amsterdam: Benjamins.
Byram, M., Gribkova, B., & Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension in language teaching: A practical introduction for teachers*. Straatsburg: Council of Europe.

De leerling wordt ook gestimuleerd om zich bewust te worden van cultuurverschillen. In hoeverre spelen culturele verschillen een rol op de werkvloer? Hoe zit het met stereotypen?